

А.В. Підгаєцька
Уманський державний педагогічний
Університет імені Павла Тичини
місто Умань

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ У ПОРІВНЯННІ З ПЕРЕДОВИМ ДОСВІДОМ КАНАДСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Студентське самоврядування – це форма самоорганізації студентів, механізм представництва і відстоювання своїх прав, можливість самореалізації, а також самостійна громадська діяльність студентів з реалізації функцій управління вищим навчальним закладом. Але ким має визначатись ця діяльність та які її межі? Адже самоврядування – це діяльність за якої студенти самі ухвалюють рішення і втілюють їх у життя. Отже, найбільша проблема студентського самоврядування – це брак законодавчої бази, нечітко означена компетенція органів студентського самоврядування, до того ж невизначеним залишається питання юридичного статусу органів студентського самоврядування. Серед важливих проблем слід відмітити і брак фінансування, інертність студентства й зневіра власними силами бодай щось змінити.

Мета - здійснити порівняльну характеристику студентських організацій в Україні у порівнянні з найбільшими студентськими організаціями у Канаді з метою покращення функціонування інституту студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України.

Аналіз наукової літератури свідчить, що проблему студентського самоврядування в Україні досліджували В.С. Демчук, М.І. Соловей, форми та методи участі студентів в самоврядуванні вищих навчальних закладів Канади (МакГресс, Дж. Ерлі, Є. МакКиллоп, Врум Ф. Кінгс, Пол Акселрод, Г. Джон, Дж. Броді, Г. Бенг, Дж. Бюрстін, Т. Пайн, Мерсер Колін та ін.);

Наріжним каменем діяльності канадського студентського самоврядування є безумовна повага людської гідності, заборони будь-якої

дискримінації за расовою, національною, етнічною ознакою, за кольором шкіри, релігією, статтю, віком, інтелектуальними чи фізичними обмеженнями, мовою, сексуальною орієнтацією або соціальним статусом.

Успішна реалізація цілей і завдань самоврядування забезпечується двома умовами: надзвичайно чіткою структурною організацією й відкритістю усіх аспектів роботи та участю якомога ширшого кола зацікавлених осіб в обговоренні й прийнятті рішень. Друга складова найкраще забезпечується засобами масової інформації, перш за все, студентськими газетами й журналами.

Дослідження діяльності студентських органів самоврядування в Канаді, спрямованих на «освоєння» умов глобалізації, дозволяє виокремити кілька основних напрямів: права людини (політичні, економічні, сексуальні), освіта, зелений рух, охорона здоров'я.

Суттєвих результатів у розв'язанні цих проблем досягли такі молодіжні організації: “Антирасистська коаліція” (Anti-Racist Coalition (MARC)), “Волонтери без кордонів” (Borderless World Volunteers), “Гідна молодь МакГіл” (Dignitas Youth McGill), “Глобальна коаліція СНІДу” (Global AIDS Coalition), “Покінчимо з бідністю зараз” (EndPovertyNow), “Партія зелених МакГіл” (McGill Green Party's), “Середовище для людства” (Habitat for Humanity), “Журналісти за права людини” (Journalists for Human Rights), “Солідарність за права палестинців” (Solidarity for Palestinian Human Rights (SPHR)), “Лікарі без кордонів” (Medicins Sans Frontieres (MSF)), “Студенти діють зараз” (STAND: Students Taking Action Now: Darfur), UNICEF, WUSC (World University Service of Canada), “Міжнародна акція молоді” (Youth Action International). Важливо зазначити, що кожна з цих організацій має свій сайт у мережі Інтернет, де можна знайти контактну інформацію, прочитати звіти їх конференцій, зборів, різноманітних заходів, проглянути фоторепортажі.

Політичний напрям найбільш яскраво проявляється в роботі таких студентських організацій, як Міжнародна амністія (Amnesty International), “Антирасистська коаліція” Anti-Racist Coalition (MARC), Спілка об’єднаних націй (United Nations Society), „Журналісти за права людини” (Journalists for Human Rights), “Солідарність за права палестинців” (Solidarity for Palestinian Human Rights (SPHR), “Студенти діють зараз” (STAND - Students Taking Action Now: Darfur).

Окрім студентських клубів та асоціацій, що спрямовують свою діяльність на окремі глобальні проблеми, є й такі, які охоплюють широкий спектр проблем. До їх числа відноситься і відділення загальноканадської організації „Oxfam Canada” в університеті Торонто. Своєю місією студенти вважають перспективне вирішення глобальної бідності та несправедливості. Девізом цього клубу є «Справедливий світ, що поважає основні права людини». Ці права дають можливість отримувати достойну оплату за свою працю, мати доступ до освіти та охорони здоров'я, одержувати допомогу у випадках катастроф, що загрожують життю людей. Молодь переконана, що поставлені завдання будуть реалізовані завдяки самостійній роботі членів клубу і співробітництву з іншими групами, які ставлять перед собою подібні цілі.

Усі аспекти організації й діяльності студентського самоврядування чітко і всебічно прописані в Конституції університету, Конституції студентської ради й інших документах, зокрема, фінансових. У підготовці цих документів безпосередню участь беруть вищі органи управління університетом: Рада університету на чолі з президентом і ректором та Рада попечителів.

Згідно з регламентом, усі без винятку студенти, навіть „нестандартні” групи, залучаються до організації й діяльності студентського самоврядування. Це положення забезпечується демократичними принципами виборів і його структурою, яка має три рівні.

Першим з них є рівень коледжу, далі йде рівень факультету і насамкінець – рівень центрального студентського уряду (ЦСУ).

Вибори до нього передбачають проведення передвиборчої кампанії та голосування, яке у великих університетах проводиться з використанням Інтернет-технологій. Кожний з кандидатів на будь-яку посаду в центральний студентський уряд має команду підтримки, використовує студентське радіо і пресу, а також розповсюджує і розміщує в Інтернеті листівки з даними про себе і про свою програму дій.

Для свого визнання студентський уряд представляє у вищій інстанції (у кожному університеті вони різні) складену належним чином конституцію і підтвердження легітимності утворення.

Значна увага приділяється фінансовим аспектам студентського самоврядування. Основним джерелом фінансування студентського уряду на всіх рівнях є студентські внески, які утримуються з кожного студента додатково до плати за навчання.

Яскравими представниками найбільших студентських організацій Канади являються Канадська федерація студентів (Canadian Federation of Students/CFS) та Канадська спілка студентських асоціацій (Canadian Alliance of Students Associations/CASA), що були створені з метою лобіювання інтересів студентів перед урядовцями, які приймають закони в галузі освіти.

Об'єктом діяльності спілки студентських асоціацій (Canadian Alliance of Students Associations/CASA) виступає вища система освіти Канади, що є відкритою, доступною і відзначається однією з найкращих у світі. Представники студентської асоціації регулярно зустрічаються з державними політиками, державними службовцями, міністрами та представниками політичних партій, так як всі вони відіграють вагомую роль у прийнятті державних рішень і ухваленні законопроектів, що регулюють якість і доступність вищої освіти в країні.

Одне із головних завдань, що полягають перед спілкою студентських асоціацій є проведення щорічних конференцій представниками студентської асоціації з прем'єр-міністром, та іншими партійними лідерами, членами ради міністрів, на яких студенти цієї асоціації захищають права та інтереси усього студентства, обговорюючи проблеми з урядом.

До українських студентських організацій можна віднести:

- всеукраїнську студентську раду при Президентові України, створену указом Л. Кучми № 1128 від 22.11.2001 року з метою більш повного врахування позицій студентської молоді при виробленні та реалізації державної політики у сферах освіти, праці, соціального становлення та розвитку молоді, налагодження конструктивної взаємодії між органами державної влади і студентськими організаціями, органами студентського самоврядування вищих навчальних закладів України. До ради увійшли студенти різних вузів, що уже на той час закінчили своє навчання. Формально рада продовжує існувати, але діяльності не має.
- українську асоціацію студентського самоврядування, що покликана на добровільних засадах координувати діяльність органів студентського самоврядування вузів України, що позиціонує себе як національний студентський союз;
- всеукраїнську студентську раду при Міністерстві освіти і науки;
- українську студентську спілку;
- всеукраїнську раду студентів.

Головним недоліком українських студентських організацій є те, що більшість з них існують лише на папері, не приносячи користь ні суспільству, ні самому студентству.